

Nro. 22.

A' FELS. R. TSÁSZARNAK ÉS A. KIRÁLYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben Mártziusnak 15-ik napján 1799-ik
esztendőben.*

Német Ország.

A' Bétsi Údvari Német Ujjság, azokat az ujj háborus mozgásokat, a' melyekről az elegyes levelek szerént a' mult posta naponn is röviden már emlekeztünk vólt, t. i. a' Gen. Jourdán' és Kuroly fő Hertzeg' táboraiknak egymás ellen való előnyomulásaikat, így adja a' mai postánn elő:

Minekutánna a' Frantzia Kormányfűk a' maga seregeit a' Német birodalomnak határjai mellett, néhány hónapoktól fogva számos csoportokkal meg-erőssítette, és a' maga további hadi próbatételekre való tzelezésait más egyéb készületei által is ki-nyilatkoztatta vólna, a' Gen. Jourdán' táborának Avangardája végezetre, Kehl mellett a'

Rénus vizénn a' folyó Mártziusnak 1-ső napján keresztől jött, a' melynek alkalmatosságával a' Frantzia Directorium az itt következő értelmű Proclamatziót addatta-ki: — „

„A' Császári Felségnek, Magyarok' és Csehek' Királyának seregei, a' 7-dik esztendőnek 11-dik Frimairjénn (1798-ban Déc. 1-ső napján) *Rastadt*ban tétetett egyezéssel nem gondolván, az *Inn* folyóvizénn által költöztenek, és az örökös tartományokból ki léptenek.

„Ez a' mozdulás, az *Orosz* seregeknek maschérozásásával, a' melyek azt nyilvánságoson mondják, hogy ők a' Frantzia Respublikának megtámadására jönnek, és a' melyek már valósággal a' Császár' tartományaiban is vagynak, egybe-kötetéssel vagyon.

„A' Frantzia Országlószék, az általa ígértett fel-tételekhez örökké hiv lévén, örökké attól az egyenes szivből való kívánságól lelkesítettvén, hogy a' békefég fenn-tartatódjon, és arra, hogy a' Császári Felségben is hasonló gondolkodásokat véljen lenni, örökké hajlandó lévén, ezen *Orosz* seregeknek maschérozásokról, és a' nékiek engedtetett keresztül-menetelről, ki-elégítő ki-nyilatkoztatált kívánt.

„A' Császár nem felelt. A' Bé-töltető Directorium tehát, a' maga törvényes védelmezésének szükséges volta = és azon kötelesség= által, a' mely a' maga bátorságáról való gondoskodást minden Országló-széknek szükségesé tézi, kényszerítettnek lenni szemléli magát arra, hogy a' Frantzia táborokat oly helyekre szállítsa, a' melyeket a' környülállások kívánnak. Ő azonközben oly ki-nyilatkoztatást tézzen, hogy a' békefégnek kívánása ő benne, meg-változhatatlan, 's-hogy abban a' szempillantatban, a' mikor a' Császári Felség egy barátságos ki-nyilatkoztatásban ki-hirdetteti, hogy az *Oroszok* az ő Felségé Státufsait oda hagyták, és hogy a' maga seregei, azon helyekre, a' melyek a' *Rastadti* egyezésben meg-határozottak vólt, is-

mét vizsgálja mentenek, magok részéről a' Frantzia seregek is előbbeni fekvéseikre vizsgálja térnek.

„Helybe hagyatott a' Bé-töltető Directorium által, *Ventos* 2-dikánn az egyfőben és meg-olthatatlanfágban álló Frantzia Respublikának 7-dik esztendejében (1799-ben, Fébr. 20-dikánn). — „Subscribálták —

„A' Directorium' Præselle,
Revelleire-Lepaux

„A' Directorium' parantsolátjára
Gen. Secretárius, *Legarde.*

„Annak bizonyságául, hogy a' Copia egyezzen az ororiginállal, *Scherer.*

A' Császári Felség nevében a' következő Proclamatzió hirdettetett-ki: —

„A' Frantzia Respublika' seregei, nem tsak a' *Rénus*nak jobb partjain, és az Auszriai Státusoknak más határainn, igen szembe-tünő-képpen meg-számosítottak: hanem a' katonai egyezéssel semmit nem gondólván, ő töllök a' fegyvernyugvásnak ideje alatt, az egész Német Birodalomnak otalom-bástya-képpen izolgáló *Ehrenbreitstein* vára is, egy hofszas bé-zárattatás által a' maga fel-adására kényszerített, 's-el is foglaltatott.

„Ezen Frantzia háborus próbák, a' Frantzia Országi 200,000 emberokból álló insurrectzióval, így szintén a' Helvétziában is el-követtető erőszakos verbuálásokkal együve vétettétvén, valójában ellenséges tzélozasokat gyanítottak, és arra kényszerítették ő Császári Felségét, hogy maga részéről ő Felsége is a' bátorságra meg-kivántató eszközök-höz nyuljon.“

„Ő Felsége, a' tett egyezéseket igen szoróssan telyesíteni örökké szokása lévén, a' maga békességhez viseltető kivánságát, minden elő-fordúlt alkalmatosságokkal, oly meg-gyözölög és szembe-tünő mérséklettséggel nyilatkoztatta-ki, hogy ezen tekintetben a' Frantzia Országlószéknek az ellenke-

zö vélekedésre telyefséggel semmi fundamentoma nem lehetett.

„Minthogy pedig azonközben a' Frantzia Respublikának mind inkább-inkább nyughatatlanító próba-tételei, a' tsendességnek félbe-szakasztatódásáról való gondoskodást naponként öregbitették: mind-ezekre nézve szükséges-képpen oly környülállások közzé tétetett ő Császári Felsége, hogy a' maga bátorságára tzélozó készületeit a' Frantzia lépésekkel egy-formájú mértékben terjeszse-ki, 's-következés-képpen, hogy a' maga seregeit azon vidékekről, a' melyekenn azok magokat mind ez ideig tsendességben tartották, hasonló-képpen előre rukoltassa, és oly helyekre szálltassa, a' melyeket a' környülállások kívánhatnának.

„Minthogy pedig ő Cs. Királyi Felsége, ezen eszköznek elő-vételére, nem kevesebbé a' Német Birodalom' nagy részét fenyegető veszélyeknek, mint az örökös tulajdon Státuffai' bátorságba való helyheztetődésekre tzélozó tekinteteknek meg-gongolásából, határozta magát: ehez képpelt bizonyosnak tartja lenni ő Felsége magát a' felöll, hogy ezen lépés által, minden jól gondolkozóknak és a' köz-jónn gondoskodó Német Rendeknek, helybe-hagyásokat meg fogja nyerni, és nem kételkedhetik semmit a' felöll, hogy ők, ő Felségének ezen lépését a' közönséges bátorságra, és a' közönséges Német határoknak minden esetben lehető védelmezésekre, egy előre meg-kivántató eszköznek lenni éppen olyan mértékben meg ne esmerjék, mint a' milyen köteleltség szzerént való gondoskodása a' maga tulajdon örökös Státuffaira való nézt is ugyan ez a' lépése ő Felségének, a' mely gondoskodásra a' Frantzia Respublikának sok vers-béli felettébb nyughatatlankodtató proba-tételei, adtanak alkalmatosságot.“

Frantzia Generál *Jourdan* (ezek továbbá a' *Bétsi Udvari Német Ujjság'* ki-fejezése) egy igen heves és egészszen illetlen szavakkal készült felkiáltást intézett közönséges ki-hirdettetés által a'

vezérlése alatt lévő táborhoz: a' melynek egy éppen ellenkező mássa, a' *Károly* fő Hertzegőf ugyanakkor mingyár, igen tsendes és illendő hangon irattatott, 's-a' vezérlése alatt lévő Cs. Királyi seregekhez intézett, fő-vezéri parantsolatja; melyet követett mingyár akkor Fébr. 4-dikénn a' Miéinknek a' *Lech*' vizénn való keresztül-menetele.

Helvétziai Respublika.

Itt az ifjabb Tanáts szilaj hevelléggel vetélkedik egy időtől fogva a' felett, hogy, valyon a' Helvétziai vidékekenn találtató 'Sídók', mint idegeknek ugy tartattassanak e', vagy pedig *Helvétus* hazafiakká vétetteffenek-fel? Még sem jobbra, sem balra el nem dönt a' kérdés.

*Solothurn*ban 8 vagy 10 személyek, azzal vádoltatván, hogy támadást gerjesztő irásoknak elszélesztésével foglalatoskodnának, el-fogattattak, és *Baselbe* vitettettek.

A' Helvétziában lévő Frantzia, és az itt felverbuándó Helvétus katonaság' számára, sok szekerek szemléltettek egy időtől fogva, ruhával, pénzsel, és munitzióval, Frantzia országból *Báselen* keresztül utazni. A' Frantzia szolgálatra felverbuáltatandó 18 ezer Helvétusokon kívül, még 20 ezer emberekre gondólja, hogy fel viheti a' Directorium, a' Helvétziai határoknak védelmezésekre szánt belső tábort is.

Frantzia Ország.

Azt mondják, hogy valamint az *Olofz* táborokhoz a' hadi Minister *Scherer* küldetett-el fő vezérül: így a' hajos sereg' fő Admirálissává is, a' tengeri Minister rendeltetett *Bresthez*. Az eddig volt *Rrofti* Komendáns *Renaudin*, parantsolatot vett, hogy néhány hadi-tisztekkel együtt *Neápolis* felé vegye útját, és itt a' tengeri dolgoknak kormányozásátál.

tal vévén, azt állítsa helyre. *Scherernek* igen széles hatalmat adott a' Directorium *Olofz* Országban: *Championet* pedig, mint hallatik, hadi Itélőszék' elibe fog állíttatni.

Mely terhesek lehettek azok a' környülállások, a' melyek a' Directoriumot *Déli Olofz* országra részve néhány napokig hathatóson nyughatatlankodtatták, és fontos lépéseknek tételére indították, meg lehet ha tsak némü-némü képpen is, az itt következő *Nápolyi* levélből itélni: — „

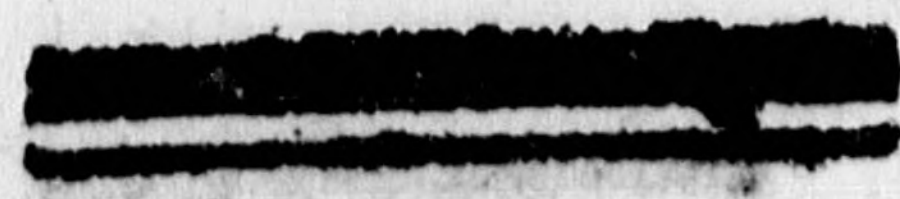
„Tsak valjuk-meg egyenességgel, a' kik ezen vidékekenn a' nép' boszszuállásának és dühösségének tanui, és majd tsak-nem áldozatai voltunk, hogy lehetetlen dolog légyen képzelnit azt, mely rettenetesek légyenek ezen emberek, ha az ő tulajdonnyok' fel-prédaitatásáért, a' feleségeikenn elkövetett erőszakért, öregjeiknek meg-öldököltetésekért, és vallás béli vélekedéseiknek meg-tsufoltatásáért, állanak boszszut. Igaz ugyan, hogy egy 15,000 Frantziákból álló tábor, több mint 100,000 emberekből álló tábort tett semmivé. Hanem kevés napok alatt, az insurgálásnak háboruja és a' *Lazzaronik'* ellentállása által *Nápolyban*, egy része ennek a' 15,000 emberekből álló tábornak is el-veszett. Nem kell meg-tsalattatnunk azon okok iránt, a' melyek ily szomorú következéseket szültek. Az ütközetekenn kívül történt *subordinátzió-nélkül-valóság*, a' szemérmetlen prédálás, a' mely némely előljárók' példa-adása is jóvá-hagyatott, és minden felsőbb hatalomnak meg-nem-esmerése, ezek azok, a' mik azokat a' sebeket ejtették, a' melyeknek oly sok Frantziák lettek áldozataivá, és a' melyek még az egész tábort is semmivé fognák tenni, ha a' Directorium magát azon emberek ellen, a' kik ily sok igazságtalanságot tsináltak, vagy pedig büntetetlenül hagytanak, elég hathatóson ki nem nyilatkoztatja. Kérdeztetteffenek-meg azok, a' kik látták, hogy miként szaladtanak légyen el mind azak a' selyem-munkás emberek, kiket a' Király oly sok költséggel gyűjtött vólt oda

öszsze. Azokat is kéntelen vagyok bizonyságul hívni, a' kik a' fő-hadi-szállásnak Casertából való el-távoztása után az ott lévő Kastélyba bé-menvén, minden portékáknak takaróikat és boritékjaikat le-vonva szemlélték. Miként kell ezen embereknek dühösségeket ki-fejeznünk, a' kik a' szép Natural-Kabinétnak maradványait, melyeket magokkal el nem vihettek, öszsze rontották, és egy drága Egyiptomi *mumián*ak hasát, kardokkal vagdalva nyitották-meg, hogy meg-láthassák, nem rejtettek-e' pénzt belé."

Olosz Ország.

Piemontban még meg nem szűntek azon dolgozni, hogy azen tartományt Frantzia Országhoz tsatólhassák. Az a' Commiúió, a' mely oly véggel nevoztetett vólt ki a' Provisoriai Orzáglószéktől, hogy ezt az öszsze-tsatolódást minden tekintetre nézve vizsgálás alá vegye, már bé-adta a' maga vélekedését, mely által is, mint könnyen gondolhatni, az öszsze-tsatolódás minden tekintetben hasznosnak találtatván, ez a' vélekedés ki-nyomtattott, el-szélesztetett, 's-hogy a' nép' hajlandósága a' tzállal meg-egyezövé tétetödjék, minden felé egyesülésnek Apóstolai küldettettek széljel. Nem foká ki-hirdettetik, hogy a' *Piemonti* nép meg-egyezéssel, és szabad hajlandóságból kivánt légyen a' Nagy-Nemzetnek tagjává lenni.

Ezen Nagy-Anyának más *Olosz* leányai azonban, a' milyenek a' Romai és Cisalpinai Respublikák, nagyon kétséges környülállások közzé tétettek, egyébre is, de kivált a' finántziára nézve. A' katonáskodás iránt való ellenkezés is még mind tart az *Olosz* fiataloknak nagy része között. — A' katonai ditsösségéből azonban a' Frantziáknak, a' *Cisalpinai* Respublika is részt kezdett venni. — Az ő Directoriuma t. i. arról tudositotta Fébr. 15-dikénn a' Cisalpinus Törvényhozókat, hogy az ő második fél Brigadájuk a' Neápolitánusok ellen

való verekedésben, ditsőfléggel borítottak légyen bé: hanem ellenben, közzüllök is 7 tisztek, és 135 köz-emberek ölettettek, és 85-tönn sebeifittettek légyen meg.

Az ő általok nyert zászlokkal, Lengyel Brigáde-vezér *Kniasievicz* küldetett-el *Párisba*, hogy azokat a' Frantzia Directorium' lábaihoz tegye.

Azon *Liguriai* kereskedő hajók közzül, a' melyek az *Anglus* hajók által a' *Livornói* kikötő-helyben bé-szárattatva tartattanak, közelébről 34-gyen *Genuába* visszsa érkeztenek.

A' *Romaiak'* insége le-irhatatlan, minthogy sem *Neapolisból* sem *Civita-Vechiából* nem érkezhethet semmi eleségek. *Nápoly*, a' *Siciliával* való közösülésnek felbe - szakadása miatt, maga is szenved: a' *Civita-Vechiai* kikötő-hely pedig, még mind bé-zárva tartatik.

Civita-Vechia' várossának állapotjáról, az ujjabb tudósítás, ez: — „

„Gen. *Merlin*, a' ki az ezen város ellen rendeltetett sereget vezérel, *Deve* nevü Batalion - Komendánst el-küldötte, hogy beszéljen özsze a' város' lakossáival. *Deve* el-ment, és intette a' lakosokat, hogy engedelmeskedjenek, a' kik ugy is mutatták magokat, hogy nem fognának ellent állani: melyhez képpes ő is ígéretet tett nékiek, hogy közbe fogná magát a' Generalisnál érettek tenni, és a' valóst maga fogná nékiek vissza hozni. Hanem, másod izben visszsa érkezvén, golyobis-effő által fogadtatott, és a' lovárol egyszeriben halva bukott-le a' földre. A' véle lévő Ordinántz aloll is el-lövetett a' ló, hanem maga az ember meg-szabadúlt. Az után hozzá kezdett Gen. *Merlin* a' vár - vivó készületeknek tételéhez. Fébr. 7-dikénn a' seregek körül-szállottanak, és a' várba szolgáló viz, attól el-fogatott. A' meg-szállottak ketyszer ki-ütöttek, hanem a' meg-szállóktól visszsa verettettek. A' vár azonban jól meg vagyon rakva

ágyuzó szerekkel, a' benne lévő őrző sereg Néápolitánusokból és Romaiakból áll, és Anglus tisztektől igazgattatik. Az ostromhoz kívántató ágyukat *Gaetából* hordják ide a' Frantziák.

Más felől azt írják *Fanoból* Febr. 18-dikánn, hogy *Perugiától* fogva az *Ankonai* Marchiónátuson keresztül egész *Abbruzzóig*, mindenütt támadásban legyenek a' lakosok, hogy *Orviettóban* és *Viterbóban* is így folynak a' dolgok, 's-hogy am azok meg verték legyen azt a' Romai Légiót, a' mely az ő el-nyomásokra el-küldetett vólt.

Nápoly várossából Febr. 2-dikáig szolló tudósítások érkeztenek. A' meg-maradott *Lazzaronik* és más béketelenek, *Calabria* felé vonták-el magokat, a' hól a' Királyhoz hiveségben meg-maradott nép, oltalmazó állapotba helyhezteti magát. A' Frantzia seregek útnak indultak feléjük. *Nápoly* várossában *Düfresse* nevü Brigadéros a' Komendáns, és a' Platz-Komendáns egy *Berenger* nevü Batalion Vezér. A' Provisoriai Országglószék olyan rendelést adott a' Frantzia fő-vezér helybe-hagyásával a' Nápolyi Törvényiszékeknek, hogy a' régi rend szerént folytassák foglalatoságaikat.

A' Politziai Minister által *Romában* meg-tiltattak a' szokásban lévő böjti prédikátziók, hanem a' bál béli multságok meg-engedtetek.

Januárius' 29-dikénn Gibráltárból egy fegyveres sereggel rakodott Anglus hajós-tránsport érkezett Siciliába a' *Palermói* kikötő-helybe.

Principe *Pignatelli*, a' ki kevés napokkal az előtt *Nápolyból* ugyan ide a' *Palermói* kikötő-helybe által érkezett vólt, nem nyert bé-botsáttatást a' Királyhoz, hanem a' *Girgenti* Kastélyába küldetett.

Elegyes Levelek.

Manheimből, Mártz. 3-dikánn: — „Ide külömb-külobb Frantzia fegyveres seregek érkeztenek-bé

tegnaptól fogva. Gen. *Bernadotte* is ide érkezett tegnap éjjel. Az itt feküdt Palatinátusi őrző tso-pon, tegnap este utazott-el innét bagázsijával és fegyvereivel együtt. Ez tsak egy Bavaro-Palatinátusi Batalionból állott. Itt semmi ágyut és munitziót nem találtak a' Frantziák, mint-hogy mind ezek még a' múlt Decemberben el-takarít- tak innét, és egy része az erősségnek is széljel há-nyattatott.

Ulmaba egy erős Cs. Királyi sereg szállott-bé. — A' Cs. Királyi Regementek a' *Sveviai* Kerü-let belső vidékeire nyomulnak Bavariából leg na-gyobb számmal elő felé, a' hova a' Gen. *Jourdan*' táborának is éppen a' dereka vette tzelezését. — Gen. *St. Cyr*, Mártz. 3-dikánn jött által a' *Kni-bis* passusonn és szállott bé *Freudenstadtba*, a' hon-nét *Ulma* felé láttatik tartani. *Báselnél* Gen. *Fer-rino* hozott által 8000 Frantzia katonát, kikkel az ugy nevezett *Waldstadtok* felé nyomul az ólta. — A' *Strasburgi* levelek szerént, a' Gen. *Jourdan* szán-déka, a' ki Mártz 1-ső napján dél után hagyta *Strasburgot* oda, az volt, hogy 10-dikre érkezzék *Ulma* tájjékáig.

Gen. *Bernadotte*, *Goudin* nevű Generáladjután-sát *Manheimből* *Philipsburgba* által küldötte egy fel-kérő levéllel, hanem a' Komendáns, Rhénusi-Gróf *Salm*, olyan feleletet adott néki, hogy sem a' Német Birodalmi Feldmarschal, a' ki azon várba ötöt Komendánssá rendelte, sem pedig a' *Rastadti* Német Deputatzió, nem felette távol lévén onnét, előbb ezekkel közli a' dolgot, és az ezektől ve-jendő felelethez fogja alkalmaztatni magát. — A' *Bernadottól* Gróf *Salmhoz* küldetett fel-kérő levél, Mártz. 3-dikánn olvastatott-fel a' *Rastadti* Deputa-tzió előtt a' Gr. *Salm* feleletével együtt.

Gen. *Macdonald* nem ment-el a' *Nápolyi* tábor-tól, hanem inkább annak vezérjévé rendeltetett, de *Scherer* fő-vezér alatt.

Magyar Ország.

Budáról. — „Felsőleges Úrunk, a' Kassai Királyi Kamara Administratziójánál lévő Assessor Báró *Vásáros Naményi Eötvess Gábor* Urat Cs. Királyi Kamarássá, *Thurotz V.* megyei valóságos Vice-Ispány *Neczpalli Just György* Urat Királyi Tanátsoffá, továbbá Királyi Fiscális Procurator *Németh János* Urat, Királyi Tábla Assessorává tétetett *Kiss Mihály* Úr' helyébe, Causarum Regalium Vice-Directorjává, méltoztatott nevezni.“

Ungvárról, Febr. 19-dikénn: — „

1)ször. A' mi Városunkban mostanába, egy Orosz Nesztor, olyan temettetett el, a' ki száz tizenkét esztendőket oly épségben számlált, hogy szinte haláláig, az Isteni tiszteletnek helyén, majd minden nap bámúlással szemléltetett. Ennek természeti okául tartjuk, a' többek között azt a' friss levegő eget, a' melly a' mi Városunkat, a' hegyek felé ki nyúló térségről a' leg forróbb nyári napokba is reggelenként, mint egy nyóltz-kilentz óráig, rend szerént minden nap meg szokta frisselni. — Melyet, midőn itt megfordult volna néh. örök emlékezetű II. Jósef Császárunk is, annyira meg kedvellett, hogy ezt mondotta légyen; hogy ha négy-öt millióval Bétset ide tehetné, azonnal tselekedné.

2)ször. A' rendkívül való hideg itt is e' napokban olly példás vólt hogy a' Congelationis punctumonn alól 17, sőt néha 20 grádusokkal tapasztaltott; ez az élő fáinkat 's szölleinket nem sok jóval biztatja: nyilván meg betsüljük jövendőre a' múlt esztendei szerednyeianumot.

3)ször. A' téli kemény idő, a' farkasokat vakmerökké 's kegyetlenekké tette nálunk. Mondják hogy egy szegény Izraëlitát, nem *per meatus subterraneos*, hanem *per meatus intestinorum duodena* küldöttek a' kanaszán felé. — Egy szegény Orosz Papot is meg támadván, ő egyet közzülök le

lött 's mikor azt szánkájára vontzólná, a' lovak meg riadtak, feleségével 's gyermekeivel el-szaladtak, ő pedig a' vadak' eledelévé leve.

Györből Mártz. 7-dikénn: — „

„A' következendő történet minden körülötte lévőeknek olly példás tselekedeteit foglalja magában; hogy a' fok felől jövő áradásnak le-írásai között minden bizonnyal méltán helyet foglalhat:

„Igen jeles bizonyító példáját adták az okos munkálódásnak a' napokban Györnek és a' szomszéd két falunak, Szigetnek t. i. és Révfalunak lakosi és segítői. Mind Györ' külső városának egy részét, mind az ahoz tartozó majorokat, mind az említett két falut viz áradáskor tsak sántzok és töltések őrizik a' Duna' habjai ellen. Ezen sántzok már régiek, 's noha néhol (mint Sziget körül a' Püspöki jövedelmekből egy darabonn köfal kerítéssel) nem régiben is erősítettek és igazítottak, még is, minthogy már 12 elztendők óta a' viznek kissébb áradásai miatt, szükségesek nem voltak, fok helyeken el jukatsosodtak és rongyolottak. A' mult Januariusnak vége már okozott egy kis ijedtséget, noha akkor még tsak alig érte el a' viz a' sántzokat: de Februáriusnak utolsó napjainn minden felől tódulván a' fok hónap leve a' Dunába, már Februárius 27-dikén a' viz meghaladá előbbi mértékét. Ettől fogva már napról napra mind inkább nevedék, ugy, hogy a' munkát a' sántzoknak igazításában és jobbitásában még azon nap el kelle kezdeni. Ez időtől fogva egész tegnapig (Mártz 6-dikáig) szüntelen nőtt a' viz, úgy hogy, minden mértékeket, melyek nálunk fel vagynak jegyezve, az 1787-dikén kívül feljül haladott, 's ezen utólsónál is tsak mintegy 2 hüvelyknyivel (zoll) maradott alább. A' sántzolás körül nem tudom mit tsudáljak inkább, a' népnek fáradhatatlanságát e' — éjjel nappal egy aránt folytatódott a' munka, — 's a' mi nagyobb kén-

szertő eszközök nélkül: vagy a' munka igazgatóinak figyelmetességét — kik közzül többen, számos napokig, mint a' táborozó vitézek mindég kerültek a' töltéseket, és sem éjjel sem nappal nyugodalomra nem tértek; vagy az előjáróknak 's uraságoknak és szomszédoknak a' veszedelemben forgók eránt való szives hajlandóságokat. — Ezek közt leg első említést érdemel a' N. V. gye, melly is már az áradás előtt az egész Vármegyében meghirdettette, hogy a' kik a' méjjen fekvő helységeken veszedelemben forognának a' Győr mellett fekvő Szabad-hegy nevü helységbe (melly ugyan a' nevezett városnak külső városa, 's tőle $\frac{3}{4}$ órányira fekszik déli napkeletnek) költözzenek marháikkal együtt, 's ott szállások, és tartások eránt illendő rendeléseket tett, melly jó tétemenynek, fajnálni lehet, hogy felettébb bizván a' gondviselésben, nagyon kevesen vették hasznát. A' Duna mellett fekvő ily falukba még az után is a' szükkölködők' számára a' N. Vármegyének rendeléséből ladikokonn kényerek indítódtak meg, de azokkal a' habok és a' szüntelen tolyongó jég halmok miát szembe-tünő veszedelem nem engedte az evezőket tzeljokhoz érni, mellyért máig sem tudjuk azon helységeknek állapotját. — A' N. Város sem maradott ezen gondoskodásban hátra; hanem a' ujjvárosi városhaza, mellyben sok százan el-férhettek, a' szegényeknek lakásúl rendelte 's számokra fát és élelmet parantsolt adatni. — A' Püspök Ur' ö Exc. ja is kivált Szigetre nézve (a' melly falu az övé) mindent meg tett, a' mit egy jóltévő Uraságtól várni lehetett. — Tisztjeinek, a' kik ugy is szorgalmatoskodtak, a' vigyázást erőssen szüvekre kötötte, tselédjeit, 's hol 2, hol három tzug lovait a' fántzoláshoz tartozó materiáknak, öszve hordására naponként ki küldötte; a' körül belől fekvő faluiról minden napra számos szekeres jobbágyokat parantsoltatott bé, sőt midön már félni kellett, ne hogy az el lankadt lakosok a' munkát

meg ne gyözzék, azt ajánlotta hogy akár mibe kerüljön, a' falut meg kelljen oltalmazni. Más Uraságok is hasonlóképpen mind márháikkal, mind tselédjeikkel, mind személyyesen egész tehetségeket a' magok 's masok bátorfágára éjjel nappal készen tartották. De mind ezeknek szorgalmatosságok mellett haszontalan lett volna a' munka, ha a' köz rendü lakosok is ki mondhatatlan fáradfággal nem iparkodtak volna. Sokan vagynak köztök olyanok a' kik ezen veszedelmes időben egy ejjel sem aludtak. Leg veszedelmesebb vólt a' tegnappra virradó éj. A' sötétség a' felkös ég miát egy lépésnyire is alig hagyta látni a' járokat: a' szörnyü szél tellyes erejével hajgálta a' szüntelen emelkedő vizet portjainkhoz; a' régi tömött sántzokat már meghaladta nagy részént, 's tsak az ujj töltéseket mosta, de a' lakosok is hat napi és éjjeli munkájok után vigyázásásokat kettőztették, többnyire mindnyájon talponn vóltak, a' fok lámpások az éjjelt nappá változtatták 's a' t. 's mindezen viaskodásnak az lett az ohajtott gyümöltse, hogy némely házokat, mellyek épen a' viz partonn épültek, ki vévén, mind a' három említett helységek a' Dunának kártévő vizétől most meg menekedtek. — Emlitenem kell még azt is, hogy *Dorfsler* Patikárus Urnak indítására már számos polgárok subscriptiót kezdetek a' kárvallott vagy kártvallandó szegényeknek, eltartására; — 's hogy különösön a' N. V. gye, M. *Eszterhazy* Grófné Alszonyság, 's a' szigeti Comunitás, a' meg fogyatkozottak között naponként ezerenként oíztatták ki a' kényereket, 's különösön ezen utólsó helységnek Birája mindeneknek, a' kik vidékről jöttek a' két utólsó nap 69. napizámos, egy pint bort, kényéret, 's marháiknak szénát abrakot szolgáltattott."

B é t s.

Méltóságos *Mártonfi József* Úr, eddig Serbiai Püspök, és az Erdélyi Fő-Kormányozó széknek

Tanátsolla, Felséges Úrunk által Erdélyi valóságos Püspökké, és a' tisztelet Fő-Kormányozó széknél valóságos Tanátsollá neveztetett.

Jelentés.

Nagy Várad 1-ső Mártz.

A' Magyar Játzó Társaság Nemes Bihar Varmegyébe Nagy Váradon és Debretzenben folytatván a' Magyar Játékok elő adását, kéri alázatosan, hogy a' kiknek kész Magyar Komédiái vannak, és ezután is akár fordítások, akár ujonnan szerzett eredeti Darabok által ezen Nemzeti Intitutumot boldogítani tetszik, méltóztassanak azt vagy Váradra: A' Nemzeti Játzó Társaság Directiojához, vagy Debretzenbe Tekintetes Senator Domokos Imre Úrhoz utasítani. Ezen nyelv és erkölts pallérozásának elő mozdítását különös háládatossággal fogjuk venni, és a' Darabokat ki nyomtatni igyekezünk: A' ki pedig Énekes Játékokkal méltóztatik a' Theatromot fel segíteni, fáradsága' meg jutalmaztatására ajánljuk a' Játék harmadik elő adásából való Jövedelmét. Hogy egy Darabnak többek által való le fordítását el lehessen távoztatni, szükséges volna, ha a' fent nevezett Úrának méltóztatnának a' Fordító Úr tudtára adni, mellyik Játékokat izándékoznak Magyar szimbe öltöztetni.

Vig emlekezet Jósef' napján.

'Horacz 3-ik Könyvének 21-ik Enekéből.

O Velem csak nem egy idős tonnám, akár bús panasz

Vagy csintalan tréfák, akár mord garázdaság van

Abrontsod közt, vagy a' velem
Már nem igen köz szerelem,
Vagy a' botránkoztatás
Nélkül való szunyadás

Még eddigtsak a' kiméllő Lopótskán kóftolgattam,
A' mit benned e' különös órára tartogattam:

De ma, pihent vénségedbe,
Csapot ütök fenekedbe,

Akármit szürtek Mádonn
Gyomorodba az aknádonn.

Nem illik *Steöszel Jósefert* kerti boronn vigadni;
Tüz kell ide: maga is ma Tokait fog fel adni

Nem sajnálja jobb borait,
A' durva gondok' ránczait

Néhánykor ki feszitni,
'S lankadt kedvét hevitni.

Sok komor elmékenn tészel te nyájas erőszakot,
Nállad a' bö beszéd' kúltsa; te nyitogatsz ablakot

A' böltseknek titkaihoz,
Mert a' jó bor sok szót ki hoz.

Te tartod az inségben
Lévöt jó reménységben.

Még az el-elett szegény is, tüzednek szikrájától,
Fel-hevülvén, nem ijed meg a' maga árnyékától:

Oda beszéll az Ispánynak
A' haragos Katonának,

Bár kezét kardra veti,
Káromlásit neveti.

De benned van az az erő, te áldott szöllő' leve,
Kivált mikor hatalmadat a' szép szerelem' heve
Egészízen addig neveli.

Mig a' métsnél, a' reggeli
Nem is várt idő' pontya,
A' Vig gyülelt el bontya.

Irta Laczka Ferentz Kardszagonn.